
Waliców

Dzielnice: Wola

Osiedla: Mirów

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy geograficzne Nazwy miejscowości polskich

Rok utworzenia nazwy: 1770

Opis

Waliców (Walicowo) - niewielka osada (a zarazem nazwa jej głównej ulicy) założona w 1767 roku przez kasztelana sochaczewskiego, wojewodę rawskiego i przewodniczącego warszawskiej Komisji Dobrego Porządku Bazylego Walickiego na części gruntu folwarku starościńskiego (rejon dzisiejszych ulic Chłodna - Żelazna - Grzybowska - Ciepła). Uzależniona od pobliskiej jurydyki Grzybów miała początkowo 32 parcele skupione wzdłuż drogi, za które właściciele płacili roczny czynsz dzierżawny zawsze 11 XI. W latach 1784-92 działało tu ok. 10 browarów, gorzelnie, kilka wiatraków i cegielnia, przekształcając się w osiedle o charakterze przemysłowym. Wzniesiono tu kilka kamienic a także domy a nawet dworki. Tak szybki rozwój tych terenów sprawił, że Grzybów w 1789 roku zwolnił jej mieszkańców z opłat dzierżawnych, co doprowadziło do wieloletniego procesu z jej właścicielem. Podczas obrad Sejmu Wielkiego została administracyjnie przyłączona do Warszawy a w 1805 roku Jan Bogumił Ulrich na jej południowych krańcach w 1805 roku założył swoje gospodarstwo ogrodnicze, budując tu pierwsze szklarnie, w których hodował owoce na skalę przemysłową.

Ciekawostki

Powstała w 1769 jako główna ulica przemysłowej części miasta. Mieściły się tu same browary i cegielnie. Na rogu Chłodnej i Waliców wojewoda rawski, Bazyl Walicki założył na krótko jurydykę. Mieściły się tu 2 browary i cegielnia Efraima Schroegera, a także ok. 20 domków i dworków pośród ogrodów. W 1822 na rogu Krochmalnej powstała sala Wrocławska do zabaw tanecznych, zwana później Srebrna. Od 1870 ulica zabudowana jest kamienicami 3-piętrowymi, zamieszkanymi głównie przez zamożniejszych Żydów. W 1905 ulicę przedłużono do Prostej. W 1940 roku, kiedy Niemcy utworzyli getto, właśnie nią przebiegała granica - zabudowania po stronie parzystej były żydowskie, zaś po stronie nieparzystej - aryjskie. W 1944 zabudowa została zniszczona.

Stan obecny:

Nr 10: Kamienica. Tu prawdopodobnie nocował w 1906 roku Marszałek Józef Piłsudski, podczas swych częstych wizyt w Warszawie.

 Nr 9/11: Biurowiec Aurum. Powstał w 2000 roku, liczy sobie 3-7 kondygnacji nadziemnych i 2 podziemne.

Pozostałości Browaru Hermana Junga. Powstał w 1854.

Pozostałości muru getta.

Mur getta. W czasie wojny doprowadzono do zabudowań browaru Junga (Pereca 21) mur, za którym powstało getto żydowskie. Na murze umieszczono tablicę pamiątkową. Na murze wznosi się nowoczesny budynek restauracji Landa. Powstał on wg proj. Tomasza Wekka i Leszka Czaplińskiego.

Nr 12: kamienica. Powstała w XIX w. W podwórzu duża, przyścienna, oszklona kapliczka.

Nr 14: kamienica. Powstała w 1912 wg proj. Józefa Napoleona Czerwińskiego w stylu modernistyczno-klasycystycznym. Liczy pięć kondygnacji. Jedno z mieszkań zajmował Menachem Kipnis (1878-1942), żydowski dziennikarz, fotograf a przede wszystkim śpiewak i popularyzator muzyki żydowskiej, autor licznych zbiorów pieśni ludowych a także tomów "Chełmskie anegdoty", "Cuda i dziwy" czy "Światowej sławy muzycy żydowscy". Kiedy Niemcy w 1940 roku włączyli dom w granice getta, zamieszkał tu również Władysław Szlengel (1914-1943), żydowski poeta piszący po polsku (zwany Kronikarzem Tonących), autor wielu tekstów kabaretowych, w tym piosenek (np. "Panna Andzia ma wychodne", "Jak zabawa, to zabawa", "Jadziem, Panie Zielonka", "Panno Zosiu, ja funduję", "Skonfiskowane tango", "Zapłakane oczy", "Chodź na piwko", "Co to może być", "Gdy odejdziesz", "Jej pierwszy bal", "Żegnaj", "Raz się żyje", "Tango notturno"). Był rodowitym warszawiakiem, absolwentem Szkoły Kupieckiej, Opisywał życie w getcie żydowskim (tom "Co czytałem umarłym: wiersze getta warszawskiego", z którego najsłynniejsze utwory to "Mała stacja Treblinka", "Dwie śmierci", "Kontratak", "Okno na tamtą stronę", "Obrachunek z Bogiem"), zginął 8 V 1943 roku w bunkrze Szymona Kaca przy ul. Świętojerskiej 36 podczas pacyfikacji powstania w getcie. Podczas okupacji hitlerowskiej większość lokatorów zginęła, została zniszczona frontowa część kamienicy, której nigdy nie odbudowano. Uratowali się nieliczni, m.in. Irena Śmigielska (1918-2000), autorka wspomnień "Skradzione lata" oraz Edward Reicher (1900-1975), autor wstrząsających wspomnień "W ostrym świetle dnia: dziennik żydowskiego lekarza 1939-1945". Obecnie dom jest niezamieszkały (ostatni lokatorzy wyprowadzili się ok. 2005 roku) a na jego miejscu planowana jest budowa wieżowca Waliców o wysokości 130 metrów. Na ślepej ścianie, która nigdy nie została otynkowana, powstał w 2009 roku największy dotychczas w stolicy mural. To słowo "kamienico", z lekko przesuniętą ku górze literą "n", nad którą unosi się niewielki, czerwony balonik. Autorem dzieła jest twórca offowego teatru "Delikates" Wiktor Malinowski.

Nr 16: kamienica. Przed wojną działała tu fabryka pędni i silników spalinowych Teodora Windyga.

Nr 17: kamienica.

Nr 25: I Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów. Kaplica powstała w 1961.

Osiedle Za Żelazną Bramą. Powstało w 1965-72 wg proj. Jerzego Czyży, Jana Furmana, Jerzego Józefowicza i Andrzeja Skopińskiego. Po wygraniu konkursu na osiedle w 1961, zdecydowano zagałęć nieco zabudowę i prace rozpoczęto w 1965. Zastosowano nową metodę o nazwie Stolica, polegającą na wlewaniu betonu w szalunki, a po zastygnięciu wznoszono je wyżej, wylewając kolejne ściany. Robotnicy pracowali na 3 zmiany, zimą sprowadzano lokomotywy, które dogrzewały instalacje i pozwalały pracować bez ustanku. Wreszcie, w 19 blokach 16-pietrowych i kilku 10-pietrowych zamieszkało ok. 25000 osób. Zrezygnowano z budowy pawilonów handlowych. Większość mieszkań, poza M5 ma ciemne kuchnie, ściany przemarzały i przeciekały. C.O. zostało spaprane od projektu aż po wykonanie i nie działało, przez co administracja musiała wydawać lokatorom piecyki elektryczne. Były ciągle problemy z wodą w ogóle, nie tylko z ciepłą, a kanalizacja zamiast spływać do kolektorów, często wylewała nieczystości przez muszle na mieszkania. Po ok. 15 latach większość usterek usunięto, ściany ocieplono i otynkowano, wszystko ogromnym kosztem. Na przeł. lat 80 i 90 XX w. bloki te zwane były Chinatown, ponieważ mieszkania wynajmowali najczęściej Azjaci,

handlujący na bazarach i stadionie.

~ Szkoła Zgromadzenia Kupców. Na rogu Prostej powstała w 1906 wg proj. E. Goldberga szkoła w stylu florenckiego renesansu. W 1939 działała tu prywatna szkoła powszechna, szkoła dla subiektów, szkoła kupiecka, ogólnokształcące męskie gimnazjum. Wykładowcami byli Krzywicki, Korbut, Przanowski. W czasie wojny została zniszczona, rozebrana do końca w 1961. Dziś na jej miejscu stoi UP 66.

~ Sala Wrocławska. Na rogu z ul. Krochmalną. Powstała w 1822 jako jedna z większych tanclub. Na dole tańczyli ludzie, a na górze była galeria, gdzie inni grali w karty lub bilard. Kolejnym właścicielem był Fiedler, za jego czasów lokal przeznaczony był raczej dla mniej zamożnej klienteli.

~ Nr 59: przed wojną mieścił się tu zarząd browaru Haberbush Schiele.

Data nadania nazwy: 1770 rok
